

Asia: VN/6802/2020

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa valmistellaan menetelmiä, joilla henkilöllisyyden voisi osoittaa erilaisia digitaalisia palveluita käytettäessä. Keskeisenä ehdotuksena on viranomaisen tuottama digitaalinen todistus ja tallennusmenetelmä ”digitaalisen lompakko”. Näiden avulla olisi mahdollista toteuttaa digitaalinen henkilökortti, joka vastaisi luonteeltaan passia tai henkilökorttia virallisena henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana.

Valtionhallinnon luoma digitaalinen henkilöllisyys luonnollisille henkilöille on kannatettava ajatus. Henkilöllisyyteen liittyy kysymykset tunnistamisesta ja tunnistautumisesta. Vahva sähköinen tunnistus hyödyntää tällä hetkellä yksityisen sektorin luomaa pankkitunnistusta. Valtionhallinnossa virkakortti ja digitaalinen allekirjoitus toimivat myös tunnistautumisessa.

Tulevaisuuden visiossa tulisi huomioida kattavammin nykyisestä tietoyhteiskunnasta syrjäytyneet. Rikosseuraamuslaitoksen asiakaskuntaa ovat vankeusrangaistusta ja yhdyskuntaseuraamusrangaistuksia suorittavat henkilöt. Merkittävällä osalla tuomituista henkilöistä tietotekniset perusvalmiudet ovat heikot. On myös tuomittuja, joilla ei ole lainkaan henkilöllisyydestodistusta tai pankkitunnuksia taikka ylipäätään asiakkuutta pankkiin (pankkitiliä). Merkittävä osuus pankkitunnuksettomista henkilöistä löytyy Rikosseuraamuslaitoksen asiakaskunnasta. Valtion digitaalisesta identiteetistä voisi olla heille olisi heille hyötyä. Toisaalta haasteena on tällöin asiakkaan luotettava tunnistaminen.

Tunnistamiseen liittyviä seikkoja ratkaistaessa voisi olla hyötyä arvioida samanaikaisesti millaisin työvälinein asiakkaita palvellaan, esimerkiksi tietoturvallisia videoneuvotteluvälineitä ei tällä hetkellä käytännössä ole. Esimerkiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa olisi tarve tietoturvalliselle sosiaalisen median tyyppiselle yhteydenpidon ratkaisulle, jossa palveluun kirjautuessaan asiakas samalla myös tunnistautuisi.

2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Osalla esitetyn ratkaisun käyttäjistä ei ole mahdollisuutta käyttää nykyisiä sähköisiä tunnistamistapoja. Erityisesti huomioon tulisi ottaa henkilöt, joilta puuttuu henkilötunnus ja tällaisen henkilön identifiointiin liittyvät ongelmat.

Merkittävällä osalla vankeus- tai yhdyskuntaseuraamukseen tuomituista henkilöistä tietotekniset perusvalmiudet ovat heikot. Ehdotettu digitaalinen todiste olisi vahvasti sidoksissa älypuhelimien käyttöön (ns. mobiilihenkilökortti). Rikosseuraamuslaitoksen asiakaskunnan näkökulmasta mobiilihenkilökortin tulisi olla mahdollisimman helppokäyttöinen.

Arviomuistiossa on tunnistettu haasteeksi kiinnostus valtionhallinnon tuottaman palvelun käyttöön, koska pankkitunnuksiin pohjautuvaa tunnistautumista on jo totuttu käyttämään laajasti. Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta valtion tuottaman digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisun lisäarvo olisi juuri niille luonnollisille henkilöille, joilla ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta tai kykyä käyttää nykyisin käytössä olevia ratkaisuja. Arviomuistiossa onkin tuotu esille, että digitaalisilla palveluilla voidaan edistää muun ohella yhdenvertaisuutta.

3) Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ei lausuttavaa.

4) Muut kommentit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mahdollinen tulevaisuuden hyöty voisi liittyä myös rajat ylittävän sähköisen tunnistaminen kehittämiseen Euroopan unionissa, joka tällä hetkellä on mahdollista vain osassa jäsenvaltioita (arviomuistiossa käsitelty sisämarkkinoiden eIDAS-asetus).

Sandvik Anna-Liisa
Rikosseuraamuslaitos